

BIJVOEGSEL

Schriftelijke antwoorden van de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking op vragen gesteld in de eerste termijn van de behandeling van **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaat van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII) voor het jaar 2021 (35570-XVII)**.

Geachte Voorzitter,

Hierbij treft u de schriftelijke antwoorden aan op vragen die op 28 oktober j.l. zijn gesteld tijdens de eerste termijn van de zijde van de Kamer van de begrotingsbehandeling Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

De Minister voor Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking,

Sigrid A.M. Kaag

Vragen van het lid van de PVV

Welke begrotingsposten kunnen volgens de regering geschrapt of tijdelijk bevroren worden, in ieder geval totdat duidelijk is wat de gevolgen zijn van de COVID-19 crisis voor Nederland?

Antwoord van het kabinet

In de BHOS-begroting staan de niet-juridisch verplichte uitgaven toegelicht. Deze hebben vooral betrekking op het noodhulpbudget. Wanneer de niet-juridisch verplichte ruimte op de begroting anders wordt ingezet kan dit de mogelijkheid om te reageren op acute noodhulpsituaties ernstig belemmeren. Om deze reden wenst het kabinet dit nadrukkelijk niet te doen.

Voor bestrijding van de gevolgen van de COVID-19 crisis in Nederland zijn aanzienlijke financiële voorzieningen getroffen. Het kabinet ziet geen reden om hieraan middelen voor de bestrijding van diezelfde crisis in andere, minder welvarende landen toe te voegen.

Vragen van het lid van de VVD

Op welke termijn wordt het advies van de Sociaaleconomische Raad (SER) verwacht om de *reshoring* van de maakindustrie te verbeteren?

Antwoord van het kabinet

Het kabinet verwacht het SER-advies over *reshoring* van de maakindustrie in december 2020 of januari 2021 te krijgen.

Kan minister toezeggen dat ze zich tot het uiterst inspant om de aanbevelingen van de Europese rekenkamer één op één over te nemen in Europees beleid?

Antwoord van het kabinet

Het kabinet vindt het van belang dat de Europese Commissie en EDEO de Europese Rekenkamerrapporten serieus nemen. Dat wil niet zeggen dat aanbevelingen altijd één op één overgenomen moeten worden. De Commissie en EDEO moeten beargumenteerd aangeven waarom zij aanbevelingen wel of niet overnemen. De reactie van deze instellingen is standaard als bijlage bij de Rekenkamerrapporten gevoegd. De Raad heeft dan de mogelijkheid om over deze reactie in discussie te gaan met de Commissie en EDEO, en waar nodig bij te sturen. Zoals uw Kamer bekend, worden over ieder Europees Rekenkamerrapport Raadsconclusies aangenomen. Waar nodig voert Nederland samen met andere lidstaten de druk op om beter naar bepaalde aanbevelingen te kijken. De Europese Rekenkamer geeft in haar recente rapport over EU-steun aan Kenia¹ aan dat een focus op minder sectoren en met specifieke aandacht voor economische ontwikkeling en versterking van de rechtsstaat, mogelijk zal leiden tot een grotere impact van de hulp. Nederland vindt het van belang dat er in de programmering onder het nieuwe Meerjarige Financiële Kader (2021-2027) lering uit dit rapport getrokken wordt. Over het verbinden van voorwaarden aan hulp maakt het kabinet een onderscheid tussen directe steun aan overheden, en dan met name via begrotingssteun, en steun aan andere actoren, zoals aan ngo's. Het kabinet staat constructief-kritisch ten aanzien van begrotingssteun, zowel via de EU als multilaterale ontwikkelingsbanken, en is, zoals bekend, naar aanleiding van de motie Mulder uit 2012, gestopt met het verlenen van nieuwe bilaterale algemene begrotingssteun. Begrotingssteun kan van toegevoegde waarde zijn mits deze gericht is op het bevorderen van hervormingen, op het vergroten van de transparantie van overheidsfinanciën en een effectieve controle daarop en er maatregelen genomen worden om corruptie tegen te gaan. Hierbij is het van belang dat

¹ <https://www.eca.europa.eu/en/Pages/DocItem.aspx?did={9B2197B1-D145-47B2-98C1-6F2EB3F4AA6C}>

goede afspraken worden gemaakt met partnerlanden, op basis van heldere indicatoren. Nederland blijft in gesprek met de Europese Commissie om deze indicatoren en monitoring daarvan verder te verbeteren. Het verbinden van dergelijke voorwaarden van steun aan andere actoren is veelal contraproductief, omdat deze niet verantwoordelijk zijn voor het overheidsbeleid op deze punten en daar ook niet de dupe van mogen worden.

Deelt de minister de mening van de VVD dat de OS-relatie met Afrikaanse landen ingezet moet worden – inclusief met Post-Cotonou onderhandelingen - om landen te dwingen mee te werken aan terugkeer van migranten?

Zo ja, zegt zij toe dat zij dat verdrag niet zal steunen als afspraken over terugkeersamenwerking onvoldoende concreet en verplichtend zijn?

Antwoord van het kabinet

Het kabinet deelt de mening dat een Post-Cotonou verdrag duidelijke afspraken moet bevatten over de aanpak van irreguliere migratie en terugkeer. Dit is, mede dankzij Nederlandse inzet, ook duidelijk opgenomen in het EU-onderhandelingsmandaat voor een Post-Cotonou verdrag op basis waarvan de Europese Commissie onderhandelingen met de ACP-landen voert. Zo staat het opzetten van een mechanisme voor effectieve terugkeer in het onderhandelingsmandaat en is de EU-inzet dat alle elementen van migratiesamenwerking in de reguliere politieke dialoog met partnerlanden aan de orde komen. Ook staat in het EU-onderhandelingsmandaat dat de toekomstige overeenkomst een herbevestiging moet bevatten van de plicht van partijen om hun eigen onderdanen, die zich irregulier bevinden op het grondgebied van een andere partij, terug te nemen zonder voorwaarden. De onderhandelingen lopen nog en migratie en mobiliteit is een van de onderwerpen waarop nog niet op alle onderdelen overeenstemming is bereikt. Nederland ziet erop toe dat de inzet van de Commissie niet verzwakt en het onderhandelingsmandaat nauw gevolgd wordt en trekt daarbij op met andere lidstaten, die ook hechten aan duidelijke afspraken over de aanpak van irreguliere migratie. Het kabinet zal het eindresultaat in zijn geheel beoordelen en kan niet vooruitlopen op de uitkomsten van de onderhandelingen. Uw Kamer zal blijvend geïnformeerd worden over de voortgang van de onderhandelingen.

Vragen van het lid van Groenlinks

Ziet de minister het belang van de rol van de vrije pers? Waarom wil de minister vrije pers niet meer steunen? Hoe kan de minister dit corrigeren?

Antwoord van het kabinet

Een vrije pers is het fundament onder iedere vrije samenleving en democratie. Als kabinet blijven we de vrije pers ondersteunen. Het is een sleutelonderdeel van de vrijheid van meningsuiting, een van de prioriteiten van het Nederlandse mensenrechtenbeleid. Dit heeft u in de brief van minister Blok van 27 oktober jl. kunnen lezen. Onder het *Power of Voices*-beleidskader is onder het thema 'vrijheid van meningsuiting' geen programma geselecteerd dat zich richt op persvrijheid, omdat de ingediende programmavoorstellen op dit thema kwalitatief onvoldoende scoorden. Om dit te compenseren heeft het kabinet besloten om voor 2021 extra middelen in te zetten voor persvrijheid, veiligheid van journalisten en toegang tot informatie. Het kabinet stelt hiervoor EUR 9 miljoen uit het Mensenrechtenfonds beschikbaar. Daarnaast heeft het kabinet besloten in 2021 financiële ondersteuning te blijven geven aan het *Justice & Safety programme*, onder meer gericht op juridische bijstand voor journalisten in nood, uitgevoerd door de maatschappelijke organisatie Free Press Unlimited voor de periode tot en met juni 2023 voor een totaalbedrag van EUR 1 miljoen en aan het Journalists Safe Haven project, gericht op de tijdelijke relocatie van journalisten in Nederland en capaciteitsopbouw, uitgevoerd door de maatschappelijke organisatie *Justice and Peace*, voor de periode 2021 tot en met 2025 voor een totaalbedrag van EUR 600.000. Dit is op 27 oktober 2020 per brief met uw Kamer gedeeld.

Vanaf 2021 dragen de Power of Voices partnerschappen onder Versterking Maatschappelijk Middenveld met Oxfam Novib en PAX, bij aan de verbetering van persvrijheid en bescherming journalisten. De focus binnen het partnerschap met Oxfam Novib (EUR 71 miljoen) ligt op de versterking van het maatschappelijk middenveld, inclusief journalisten, om op te komen voor eerlijke en inclusieve handel- en waardeketens. De rol van mensenrechtenverdedigers en journalisten krijgt specifieke aandacht. De focus binnen het partnerschap met PAX (EUR 57 miljoen) ligt op het streven naar gelijke machtsverhoudingen voor inclusieve vrede en gerechtigheid. Journalisten worden binnen dit programma getraind om te rapporteren over mensenrechtenschending en hun positie te verstevigen.

Hoe staat het met de uitvoering van de motie inzake het verzoek om de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) te vragen een studie te doen naar de uitvoering en naleving van de SDG's en Nederlandse beleidscoherentie?

Antwoord van het kabinet

Naar aanleiding van de motie heeft overleg plaatsgevonden met de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. Inmiddels is de Raad tot de conclusie is gekomen dat zij een onderzoek naar bereiken van de SDG's in een post-COVID-19 context niet kunnen opnemen in de planning. De WRR bepaalt zelf zijn agenda. Minister-president Rutte berichtte dit najaar al over capaciteitsproblemen bij de WRR en de noodzaak voor de Raad om scherpe keuzes te maken.

Vragen van het lid van het CDA

Hoe worden landen die meer meewerken (aan terugkeer) meer beloond om perspectief te bieden aan jongeren?

Antwoord van het kabinet

Conform de Integrale Migratie Agenda wordt vrijwillige en zo nodig gedwongen terugkeer bevorderd. Een overzicht van onze inspanningen is te vinden in de kamerbrief n.a.v. de motie Becker (10 juli jl²). Nederland belooft geen landen specifiek met het perspectief bieden aan jongeren als zij meewerken aan terugkeer van eigen onderdanen. Wel zet het kabinet in op migratiesamenwerking. Deze samenwerking is een essentieel onderdeel van onze brede relatie met diverse landen die voor ons migratiebeleid van belang zijn. Ook zet het kabinet binnen het ontwikkelingssamenwerkingsbudget actief in op het bieden van perspectief aan jongeren, bijvoorbeeld via het *Prospects Partnerschap*, het *Challenge Fund for Youth Employment* en het programma *Nexus Skills Jobs for Youth*. Met de Youth at Heart conferentie van 2 november jl. heeft Nederland het belang van investeren in perspectief van jongeren internationaal verder op de kaart gezet. Daarbij moedigen we onszelf en anderen aan zoveel mogelijk samen te werken met jongeren als leiders en partners. Voor de verdere inzet op jongeren verwijst het kabinet naar de Jongerenstrategie *Youth at Heart*³.

Hoe kunnen we onze inzet op o.a. toegang tot drinkwater, sanitatie en verbeterd waterbeheer toekomstbestendig maken? Is er een update van de Blue Deal?

Antwoord van het kabinet

Nederland zorgt voor een toekomstbestendige inzet voor water en sanitatie (WASH), onder andere door het ondersteunen van langjarige partnerschappen van onze drinkwaterbedrijven (het WaterWorx programma) en waterschappen (de Blue Deal) met

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/07/10/tk-uitvoering-motie-becker-cs-over-uitvoering-van-de-regeerakkoordafspraken-over-migratieovereenkomsten>

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/02/17/kamerbrief-jongerenstrategie-youth-at-heart>

lokale partners in ontwikkelingslanden. Daarnaast maken we gebruik van een *'sustainability clause'* waarbij uitvoerende organisaties zich verbinden aan het goed functioneren van gerealiseerde WASH faciliteiten tot 15 jaar na afloop van de programma's. Ook gaat veel aandacht uit naar systeemverandering in de vorm van het versterken van beleid, institutionele kaders, financiering en capaciteit. Het Blue Deal programma, uitgevoerd door de Unie van Waterschappen, is in april 2019 gestart en loopt tot 2030. Het programma beoogt 20 miljoen mensen in 40 stroomgebieden beter te beschermen tegen overstromingen en toegang te geven tot schoon en voldoende water. Het programma bestaat nu uit 16 partnerschappen die in 14 landen worden uitgevoerd. Er wordt momenteel een tussentijdse evaluatie voorbereid om vast te stellen of de partnerschappen goed op weg zijn.

Welke inzet gaat minister plegen om te zorgen dat succesvolle *Product Development Partnership* (PDP)-projecten opgevolgd kunnen worden?

Antwoord van het kabinet

De inzet van het kabinet is om succesvolle programma's op te schalen. PDP's vergen langdurige investering om resultaten te behalen. Tegelijkertijd wordt verdere focus aangebracht door de programma's beter aan te sluiten bij BHOS prioriteiten. Een evaluatie van PDP's is voorzien. Op basis daarvan zal komend jaar besluit worden genomen over voortzetting.

Hoe gaat de minister digitaliseringsagenda vormgeven binnen OS-beleid?

Antwoord van het kabinet

De Digitale Agenda voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (juni 2019) schetst hoe Nederland inzet op de kansen en risico's van digitalisering voor ontwikkeling. Prioriteiten zijn daarbij onder meer de toekomst van werk en onderwijs, de kansen van digitale middelen voor voedselzekerheid en humanitaire hulp, en het waarborgen van mensenrechten in een digitale context. In de publicatie *IT4D NL – 33 Showcases* zijn voorbeelden uitgewerkt van ontwikkelingsprogramma's met een sterke digitale component.⁴

Kan de minister inzicht geven in voortgang op motie Kuik/voordewind op intensiveren aanpak mensenhandel?

Antwoord van het kabinet

Het afgelopen jaar is op actieve wijze aan de uitvoering hiervan gewerkt, passend binnen het rijksbrede programma *Samen tegen Mensenhandel*. In kaart is gebracht op welke wijze onze inzet op mensenhandel kan worden versterkt en hier is ook al deels uitvoering aan gegeven. De versterking gaat via drie sporen: projectmatige intensivering, vooral in West-Afrika en de Sahel, versterkte samenwerking met herkomst- en transitielanden en versterkte samenwerking binnen Nederland, namelijk met het Nederlandse openbaar ministerie, de politie en de marechaussee. Het kabinet zal hierover rapporteren in de komende Voortgangsbrief van het Programma *Samen tegen Mensenhandel*, die uw Kamer medio november zal toegaan.

Het is vervelend voor Philips dat een betrouwbare bondgenoot en handelspartner zoals de VS twee derde van de reeds bestelde beademingsapparatuur annuleert. Kan de minister nogmaals nagaan hoe we deze apparatuur mogelijk ergens anders kunnen inzetten en de Nederlandse overheid Philips daarbij kan ondersteunen?

Antwoord van het kabinet

Zoals aangegeven naar aanleiding van de motie Klaver cs., ingediend tijdens AO Nederland en de wereldwijde aanpak van COVID-19 (Nr. 25295-529), is er goed contact met Philips over dit onderwerp en is Philips in contact gebracht met relevante partners

⁴ <https://www.government.nl/documents/publications/2019/10/15/33-showcases---digitalisation-and-development---inspiration-from-dutch-development-cooperation>

(WHO, Wereldbank en Afrikaanse Unie) waarbij zij gewezen zijn op bestaande instrumenten. Gezamenlijk brengen we eventuele belemmeringen in kaart die Philips ondervindt bij de verkoop van apparatuur.

Wel dient hier te worden benadrukt dat er op dit moment geen garanties kunnen worden afgegeven over de inzetbaarheid van de beademingsapparaten in ontwikkelingslanden. Het is uiteindelijk aan landen zelf om te bepalen of apparaten geschikt zijn in de lokale context, waarbij de juiste randvoorwaarden aanwezig moeten zijn met betrekking tot de beschikbaarheid van opgeleid personeel en disposables.

Hoe staat het met het Afrikaanse vrijhandelsakkoord 'African Continental Free Trade Area'?

Antwoord van het kabinet

Als gevolg van COVID-19 is de start van de African Continental Free Trade Area (AfCFTA) uitgesteld. Naar verwachting zal vanaf 1 januari 2021 onder de AfCFTA worden gehandeld. In aanloop naar deze datum zal de Afrikaanse Unie (AU) op 5 december 2020 een buitengewone AU-top houden over de AfCFTA om een deel van de onderhandelingen op tijd te kunnen afronden. Op dit moment hebben 28 lidstaten van de AU de overeenkomst geratificeerd.

Succesvolle implementatie van het AfCFTA zou een positieve bijdrage kunnen leveren aan regionale integratie. Versterken van intra-Afrikaanse handel biedt kansen voor duurzame en inclusieve economische groei, werkgelegenheid en inkomen. Het kabinet ondersteunt dit initiatief dan ook van harte en verwelkomt effectieve ondersteuning bij de ontwikkeling van de AfCFTA in EU-verband. Dit gaat bijvoorbeeld om het bieden van technische assistentie.

Kunt u een Afrikastrategie ontwikkelen waarin een beleidsmatig vergezicht geschetst wordt hoe we met kansen en uitdagingen in Afrika omgaan?

Antwoord van het kabinet

Afrika is een groot en zeer divers continent met veel kansen en grote en zeer diverse uitdagingen. Het aangaan van die kansen en uitdagingen, die vaak landen en regio's overschrijden, is een gezamenlijk belang van Europa en Afrika. Het kabinet heeft er vanwege de schaal van deze kansen en uitdagingen en vanwege de impact die het kabinet nastreeft, voor gekozen om deze kansen en uitdagingen op Europees niveau aan te gaan. De Europese Commissie en de Europese Dienst voor Extern Optreden hebben in maart 2020 samen een Afrika-strategie opgesteld ('Towards a comprehensive strategy with Africa'), die ook door Nederland wordt onderschreven. Daarnaast heeft Nederland voor de twee focusregio's van het kabinet – de Sahel en de Hoorn van Afrika -meerjarige regionale strategieën opgesteld en voor onze partnerlanden meerjarige landenstrategieën. Samen met de Afrika-strategie van de Europese Unie vormen zij het strategische beleidsmatige kader voor Afrika. Het kabinet acht het niet wenselijk om daarnaast ook nog een aparte Nederlandse, overkoepelende Afrika-strategie op te stellen, omdat dat onvoldoende toegevoegde waarde biedt.

Hoe gaat het met de uitwerking van de motie ter ondersteuning van de Regionale ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's)?

Antwoord van het kabinet

Om het midden- en kleinbedrijf in de regio's te stimuleren om internationaal te handelen, te laten zien waar de kansen liggen en ondersteuning te bieden is vorig jaar het amendement van de leden Amhaouch en Weverling ingediend gericht op internationalisering van de regio's. Hieraan heeft het kabinet invulling gegeven via het Trade Relations Programma dat vanaf maart van start is gegaan. Trade and Innovate partners, te weten de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen en grote steden, nemen contact op met bedrijven in de regio en helpen hen bij hun internationaliseringswensen. De uitvoering is vanwege COVID-19 gericht op bestaande contacten en ligt op schema. Inmiddels zijn bijna 400 bedrijven gesproken en geholpen met directe ondersteuning of doorverwijzing.

In het verlengde hiervan dient uw Kamer geïnformeerd te worden over de impact die COVID-19 heeft op de internationale handel, waarmee tevens uitvoering wordt gegeven aan de motie van de leden Weverling en Amhaouch die op 10 maart jl. door uw Kamer is aangenomen⁵. Deze motie verzoekt de regering onder meer om in kaart te brengen welke sectoren en ondernemers in Nederland in het bijzonder getroffen worden door de handelsimpact van COVID-19.

Daarbij verwees de motie naar CBS-handelscijfers die op 13 maart beschikbaar kwamen. In deze cijfers was vooralsnog geen effect van het COVID-19 op de handel te zien omdat CBS-cijfers altijd met twee maanden vertraging komen. Tijdens het Wetgevingsoverleg over het jaarverslag en de slotwet BHOS 2019⁶ heb ik dan ook aangegeven hierop terug te komen wanneer ik meer inzicht heb in de effecten van het COVID-19 op internationale ondernemers.

Onder meer de CBS-publicatie Nederland Handelsland wijdt een speciale box aan de gevolgen van de pandemie voor de Nederlandse handel. Cijfers van het CBS laten zien dat vooral in het tweede kwartaal van 2020 de uitvoer sterk daalde. Meer recente cijfers tonen dat het handelsvolume in juli licht steeg, in augustus was er dan weer sprake van een lichte daling.

Over de maanden april, mei en juni daalde de uitvoerwaarde met 17% ten opzichte van 2019. Terwijl de uitvoerwaarde in het eerste kwartaal nog nagenoeg gelijk was aan de uitvoerwaarde in 2019.

De daling laat zich vooral zien in goederenexport van de maakindustrie. Het gaat dan om intermediaire goederen, duurzame consumptiegoederen en kapitaalgoederen. De sectoren vervoermateriaal en minerale brandstoffen worden in euro's hard geraakt. De gerapporteerde verliezen in de aardolie-sector zijn echter voor een groot deel prijs-gerelateerd.

Kijken we naar de regionale spreiding van de goederenhandel dan kan geconcludeerd worden dat de uitvoer naar Azië, Oceanië en Afrika redelijk overeind bleef en dat vooral de uitvoer naar Europese en Amerikaanse bestemmingen de grootste klappen kreeg. Daarnaast heeft het CPB een scenario analyse gemaakt om de effecten van een tweede wereldwijde *lockdown* op de Nederlandse export in kaart te brengen. Het CPB toont dat een tweede golf *lockdowns* in het buitenland vooral de maakindustrie en de luchtvaart raakt. Waar de binnenlandse maatregelen vooral dienstensectoren als de horeca en de cultuursector treffen.

Enkele sectoren van de maakindustrie die hard worden getroffen in het geval van een tweede *lockdown* in het buitenland zijn volgens het CPB de elektrotechnische industrie, de transportmiddelenindustrie en de machine-industrie. De mate waarin de sectoren worden getroffen hangt af van de duur van een buitenlandse *lockdown*. In het 'lichte' scenario met een buitenlandse *lockdown* van 3 maanden worden genoemde sectoren getroffen door een economische teruggang van 7% tot 9%.

Zoals ik eerder tijdens het Wetgevingsoverleg over het jaarverslag en de slotwet aangaf vaart het kabinet niet alleen op de cijfers van het CBS en het CPB. Naast onze contacten met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven houdt het kabinet ook via onze posten in het buitenland en via de RVO de vinger aan de pols, zodat we getroffen ondernemers en sectoren zo gericht mogelijk kunnen ondersteunen. Dit blijft het kabinet natuurlijk doen zolang de COVID-19 crisis voortduurt.

Vragen van het Lid van SP

Ook OS-landen moeten eerst gezond zijn om te kunnen floreren. Daarom aandacht voor zorg in die landen, met hulp, kennis en kunde. Dat betekent niet bezuinigingen op bestrijding van Aids/HIV, TBC, drugsverslaving, omdat COVID-19 daar als extra ziekte bij is gekomen. Zo lang ongelijkheid groot is, blijft internationale solidariteit een plicht. Niet simpelweg geld over maken, landen helpen investeren in de basis, dus ook in hun zorgsystemen. In 2015 is een amendement van SP en VVD aangenomen om een project te ondersteunen in landen waar [gezondheids]infrastructuur niet in orde is om met drones medicijnen te droppen. Testvluchten zijn geslaagd, hoe staat het met dat project? Wordt het nu gebruikt in bestrijding COVID-19 of straks bij verspreiding vaccin?

Antwoord van het kabinet

⁵ Kamerstuk 21501-02 nr. 2123

⁶ Kamerstuk 35470 XVII nr. 16

Het project Wings for Aid, waarbij drones worden ontwikkeld die kunnen worden ingezet voor distributie van noodhulpgoederen in humanitaire context, loopt nog tot in 2021. Het beheer en de monitoring van dit project ligt bij RVO. RVO rapporteert tot nu toe positief over de voortgang. Een definitieve beoordeling van het project is nog niet aan de orde. De bestrijding van COVID-19 en de eventuele verspreiding van een toekomstig vaccin vormen geen onderdeel van het project.

Wat doet de regering om het EU-Mercosur associatieakkoord te stoppen?

Antwoord van het kabinet

Zoals eerder is aangegeven, heeft het kabinet nog geen positie kunnen innemen over het voorgenomen associatieakkoord tussen de Europese Unie en de Mercosur-landen. De regering zal de balans opmaken van de voor- en nadelen van dit associatieakkoord als alle daartoe noodzakelijke stukken beschikbaar zijn, zoals de teksten van de akkoorden en de tariefcontingenten. Ook de uitkomsten van het EU Duurzaamheidseffecten onderzoek en van het gevraagde onderzoek naar aanleiding van de motie-Voordewind c.s. (34 952 nr. 75 van 4 juli 2019) zijn hiervoor relevant.

Vragen van het Lid van D66

Geeft de minister gevolg aan de oproep om ook, in navolging van Frankrijk en Duitsland, voor Nederland een nationaal actieplan *remittances* op te stellen.

Antwoord van het kabinet

Nederland is reeds een actieve speler op dit dossier via het G20 Global Partnerschap voor Financial Inclusion (GPII), dat een mandaat uitvoert van de G20 met betrekking tot (de kosten van) overmakingen door migranten, elektronisch betalen en digitale technologie. Nederland is lid van dit GPII en ziet dit als het beste vehikel om snel resultaten te boeken.

Diversiteit is een kernwaarde, ook voor partners van de overheid. Diversiteit van kantoren van Nederlandse OS organisaties zou een kernwaarde moeten zijn, deelt de Minister die mening en wat kunnen we doen om dit te bevorderen?

Antwoord van het kabinet

Het kabinet onderschrijft vanzelfsprekend het belang van diversiteit als kernwaarde en zet in op een open dialoog met alle organisaties die we financieren op cruciale onderwerpen rond rechten en veilige, effectieve werkomgeving – van SEAH, racisme tot diversiteit in al zijn verschijningsvormen, incl. LHBTI. Zo creëren we openheid over het belang hiervan via dialoog.

Wat kunnen we doen om Holland alumni netwerk te versterken?

Antwoord van het kabinet

Het ministerie zal met de collega's van OCW, dat het netwerk financiert, bespreken hoe dit netwerk verder kan worden versterkt. OCW financiert dit netwerk. Vanuit het *Orange Knowledge Programme* van NUFFIC draagt BZ overigens al financieel bij aan het Holland alumni netwerk. We zullen de ambassades vragen deze ambassadeurs voor Nederland nog meer te betrekken bij hun activiteiten, bijvoorbeeld in het kader van economische diplomatie en bij de dialoog die ambassades in het kader van de Youth@Heart strategie met jongeren voert.

Vragen van het Lid van Partij van de Arbeid

Kan de minister er zich voor inzetten dat bij nieuwe wet en regelgeving daadwerkelijk wordt getoetst op gender, SDG's en Ontwikkelingssamenwerking. Hoe kan dit zichtbaarder worden?

Antwoord van het kabinet

Begin 2019 is hiertoe het bestaande toetsingskader, het Integraal Afwegingskader (IAK) aangepast aan de SDG's, met extra aandacht voor de effecten op ontwikkelingslanden en op gendergelijkheid. Het IAK bestaat sinds 2011 en moet structureel worden toegepast in beleid- en wetgevingstrajecten. Ieder ministerie is hier zelf verantwoordelijk voor. Implementatie wordt gestimuleerd door cursusaanbod en handleidingen. Echter, sinds de introductie is het IAK stapsgewijs uitgebreid met nieuwe aanwijzingen en toetsen door de verschillende departementen. Daardoor is het IAK weliswaar een zeer compleet afwegingskader, maar het gebruik ervan is complexer geworden. Dat bemoeilijkt de toepassing, ook voor de SDG-onderdelen. Via Operatie Inzicht in Kwaliteit werken de ministeries aan een verbeterplan om de toepassing van het IAK te verbeteren (zie brief 3e voortgangsrapportage Inzicht in Kwaliteit van minister Hoekstra van 3 april 2020). Zowel het gebruiksvriendelijker, als het inzichtelijker maken van hoe het IAK wordt toegepast zijn aandachtspunten voor verbetering. Dit is een verantwoordelijkheid van het gehele kabinet. Vanuit mijn coördinerende rol bij de implementatie van de SDG's in Nederland, zet ik me in voor stevige verankering van de SDG's in het Nederlandse beleid van de overheid. Het IAK is daarvoor een belangrijk instrument en ik zal bij de herziening ervan dan ook (blijven) inzetten op praktische manieren die de toepassing op de SDG's stimuleren.

Kan de Minister een update geven van bevrozen of kwijtschelden van schulden van allerarmste landen?

Antwoord van het kabinet

De G20 en Club van Parijs kwamen april j.l. het *Debt Service Suspension Initiative* (DSSI) overeen. Dat biedt de allerarmste landen de mogelijkheid tot bevrozing van hun schuldendienstbetalingen aan de officiële bilaterale crediteuren die lid zijn van de Club van Parijs en/of G20. Vanwege de aanhoudende negatieve economische effecten van de COVID-19 pandemie is afgelopen oktober besloten het DSSI te verlengen tot 1 juli 2021, met de mogelijkheid om rond de voorjaarsvergaderingen van het IMF en de Wereldbank in april 2021 tot een verdere verlenging te besluiten. Op 21 oktober 2020 hebben 39 ontwikkelingslanden een aanvraag voor het DSSI ingediend, waarvan inmiddels 34 aanvragen formeel zijn vastgelegd. Nederland heeft het DSSI en de verlenging van de regeling gesteund.

Het DSSI biedt liquiditeitssteun, maar geen structurele schuldverlichting en zal waarschijnlijk onvoldoende zijn om het ontstaan van een schulden crisis in een aantal van de allerarmste landen te voorkomen. In de G20 en Club van Parijs is daarom een gezamenlijk raamwerk ontwikkeld om de schulden te herstructureren van landen die kampen met solvabiliteitsproblemen. Dit raamwerk moet in november tijdens een G20 ministeriele vergadering officieel worden bekrachtigd.

Van april 2020 tot april 2021 wordt onder het *Catastrophe Containment and Relief Trust* (CCRT) van het Internationaal Monetair Fonds in totaal SDR 351 mln. kwijtgescholden aan leningen van 28 ontwikkelingslanden aan het Fonds. Nederland heeft EUR 25 mln. toegezegd aan het CCRT.

Wat gaat de regering doen om onafhankelijke journalisten te ondersteunen?

Antwoord van het kabinet

Het ondersteunen van onafhankelijke journalistiek is een van de prioriteiten in het mensenrechtenbeleid. De regering blijft de vrije pers en onafhankelijke journalistiek ondersteunen. Het is een sleutelonderdeel van de vrijheid van meningsuiting, een van de prioriteiten van het Nederlandse mensenrechtenbeleid, waar jaarlijks een significant gedeelte van het Mensenrechtenfonds naar toe gaat. Ook heeft minister Blok afgelopen dinsdag 27 oktober 2020 per brief aan uw kamer (onze referentie BZDOC-720732427-58) laten weten dat hij voor 2021 extra middelen, te weten EUR 9 miljoen, beschikbaar stelt uit het Mensenrechtenfonds voor persvrijheid, veiligheid van journalisten en toegang tot informatie.

In relatie tot het ontslag van een *whistleblower* in Nigeria: Wat gaat de minister doen om in de toekomst dit soort vreselijke verhalen te voorkomen?

Antwoord van het kabinet

De verantwoordelijkheid voor zaken die gerelateerd zijn aan personeelsaangelegenheden binnen het ministerie ligt bij de minister van Buitenlandse Zaken. Vanuit die verantwoordelijkheid wordt het volgende antwoord aan de Kamer gegeven.

Het vonnis van de rechter maakt duidelijk dat in deze zaak niet alles goed is gedaan. Dit wordt betreurd. Helaas is het ministerie van Buitenlandse Zaken er niet in geslaagd de rechter ervan te overtuigen dat het ontslag van de medewerker niet het gevolg was van de integriteitsmelding die zij had gedaan. Het ministerie vindt het belangrijk lessen te trekken uit deze zaak door vanuit de verschillende perspectieven deze zaak nog een keer goed tegen het licht te houden. Zodat er kennis is over wat het ministerie in de toekomst beter en anders moeten doen.

De uitspraak heeft impact gehad op het ministerie als organisatie en zal negatieve effecten kunnen hebben op de meldingsbereidheid, zeker van lokaal personeel. Het verhogen van meldingsbereidheid is belangrijk. De afgelopen jaren is het aantal meldingen toegenomen. Er is binnen het ministerie al de nodige aandacht voor het belang van melden, tot op het hoogste niveau van de organisatie. Hier zal in de komende periode extra nadruk op komen te liggen.

Er wordt in het kader van preventie en bewustwording veel aandacht besteed aan respectvolle omgangsvormen tussen collega's en aan het creëren van een veilige werkomgeving. Leidinggevenden in Den Haag en op de posten worden gestimuleerd om regelmatig met hun teams in gesprek te gaan en te blijven over integriteit en een veilige werkomgeving. Alle meldingen over vermoedelijke integriteitsschendingen worden serieus genomen en opgevolgd. In elke fase van melding, onderzoek en afronding moet het ministerie zorgvuldig omgaan met de belangen van iedereen die op enigerlei wijze bij het proces betrokken is. Dat een melder nooit nadeel mag ondervinden van het doen van een melding is van groot belang en daar wordt ook op toegezien.

Vragen van het Lid van de Christenunie

Fractievoorzitters Heerema en Segers hebben het Kabinet opgeroepen om een planbureau voor de veiligheid op te richten, om de toekomstige kwetsbare afhankelijkheidsrelaties t.o.v. goederen, diensten en producten te verminderen. Hoe staat het met de uitvoering van die motie?

Antwoord van het kabinet

Conform de toezegging van Minister-President Rutte tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen van 16 en 17 september jl., weegt het Kabinet momenteel naar aanleiding van de motie opnieuw hoe een planbureau voor de veiligheid van toegevoegde waarde kan zijn en hoe dat georganiseerd kan worden.

Bij de aanbieding van de midterm review van de Nationale Veiligheid Strategie aan de Kamer in december 2020, zal de Minister van Justitie en Veiligheid hier namens het kabinet nader op ingaan. Aan de hand daarvan kan de Kamer met de minister van Justitie en Veiligheid spreken over een planbureau voor de veiligheid en de mogelijke meerwaarde daarvan ten opzichte van de huidige werkwijze.

Sinds het uitkomen in 2017 van het WRR rapport over veiligheid in een steeds diffusere netwerkwereld, met onder andere de suggestie voor oprichting van een dergelijk planbureau, zijn overigens al stevige stappen gezet in het optreden als één overheid als het gaat om kwetsbaarheden in de nationale veiligheid.

Hoe staat het met de komende handelsverdragen, waaronder Mercosur? Hoe staat de minister tegenover dit verdrag?

Antwoord van het kabinet

Over lopende onderhandelingen over handelsakkoorden wordt uw Kamer geïnformeerd middels de voortgangsrapportage handelsakkoorden, die altijd samen met de geannoteerde agenda voor de Raad Buitenlandse Zaken Handel aan uw Kamer wordt

gestuurd.

Zoals eerder is aangegeven, heeft het kabinet nog geen positie kunnen innemen over het voorgenomen associatieakkoord tussen de Europese Unie en de Mercosurlanden. Het kabinet zal de balans opmaken van de voor- en nadelen van dit associatieakkoord als alle daartoe noodzakelijke stukken beschikbaar zijn. Ook de uitkomsten van het EU-duurzaamheidseffectenonderzoek en het gevraagde onderzoek naar aanleiding van de motie-Voordewind c.s. (34 952 nr. 75 van 4 Juli 2019) over de mogelijke kwantitatieve effecten van het akkoord zijn hiervoor relevant.

De Christenunie begrijpt dat minister het *Dutch Relief Alliance Fonds* doorzet. De Christenunie begrijpt dat er hulp van de minister nodig is als het gaat om de EU Delegation Cooperation in gebieden zoals Nigeria. Zou de minister haar toezegging en steun daarvoor willen geven?

Antwoord van het kabinet

De Minister ondersteunt de ambitie van Nederlandse ontwikkelingspartners om fondsen te werven bij andere financiers, zoals de Europese Commissie. Hiertoe heeft het ministerie onder meer een steunfaciliteit opgezet voor gedelegeerde samenwerking met de Commissie. Deze faciliteit verstrekt informatie en adviseert bij de indiening voor EU-financiering van kansrijke voorstellen die aansluiten op het Nederlandse ontwikkelingsbeleid. De Dutch Relief Alliance (DRA) is een belangrijke partner van het ministerie van Buitenlandse Zaken bij het leveren van noodhulp. Pogingen van de DRA om ook uit andere bronnen fondsen te werven, verwelkomt het ministerie. Momenteel verkent het ministerie met de DRA mogelijkheden en kansen om gedelegeerde EU-middelen te verwerven voor humanitaire respons in gebieden zoals Nigeria.

Vragen van het Lid van de Partij voor de Dieren

Nederland luistert nu naar virologen maar dat had ze ook moeten doen naar eerdere adviezen: laat de natuur met rust. De natuur heeft namelijk een onmeetbare diversiteit aan virussen. Wilde dieren, zijn dragers van virussen. Maar zodra mensen hun leefgebied binnendringen, kunnen ze overspringen. Driekwart van de nieuwe infectieziekten zijn van dieren afkomstig. Het beste medicijn tegen toekomstige pandemieën is derhalve de natuur en wilde dieren met rust te laten. Is de minister het daar mee eens?

Antwoord van het kabinet

Ja, er bestaat een verband tussen het afnemen van de biodiversiteit en de leefomgeving voor (wilde) dieren en de kans op het ontstaan van nieuwe infectieziekten bij de mens. IPBES, het *Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services*, waarschuwde daar inderdaad eind vorige maand nog voor, en niet voor het eerst. Het wordt steeds duidelijker dat het verlies aan natuur en biodiversiteit ingrijpende gevolgen kan hebben voor de mens. Het is daarom inderdaad van belang om de natuur en de biodiversiteit zo min mogelijk te verstoren. Volgend jaar zullen onder het Biodiversiteitsverdrag (CBD) nieuwe afspraken worden gemaakt over de bescherming van de biodiversiteit. Nederland zal daar onder meer om deze reden pleiten voor strengere naleving van biodiversiteitsafspraken, verduurzaming van handelsketens en het herstellen van ecosystemen.

Boeren- en milieuorganisaties sloegen de handen ineen in verzet tegen de Mercosur-deal. De Kamer veegde de deal van tafel. Ook Europees verzet groeit. Een inlegvel gaat de Mercosur-deal niet redden. Graag een reactie van de minister.

Antwoord van het kabinet

Zoals eerder is aangegeven, heeft het kabinet nog geen positie kunnen innemen over het voorgenomen associatieakkoord tussen de Europese Unie en de Mercosurlanden. Het kabinet zal de balans opmaken van de voor- en nadelen van dit associatieakkoord als alle daartoe noodzakelijke stukken beschikbaar zijn. Ook de uitkomsten van het EU-duurzaamheidseffectenonderzoek en het gevraagde onderzoek naar aanleiding van de motie-Voordewind c.s. (34 952 nr. 75 van 4 juli 2019) over de mogelijke kwantitatieve effecten van het akkoord op de Nederlandse economie en in het bijzonder op boerenhuishoudens zijn hiervoor relevant. Tijdens de Raad Buitenlandse Zaken/handel

van 9 november jl. heb ik de Nederlandse positie gedeeld met de andere lidstaten en de Europese Commissie.

Vragen van het Lid van de Staatkundig Gereformeerde Partij

Blijft er aandacht voor kinderen en jongeren met een beperking? Hoe wordt dit gemonitord?

Antwoord van het kabinet

Zoals beschreven in de Kamerbrief over internationale inzet voor mensen met een beperking van 28 augustus 2020 vormt inclusiviteit een belangrijk aandachtspunt in het Nederlandse ontwikkelingsbeleid.⁷ Nederland blijft zich inspanssen voor inclusie van mensen met een beperking, met name binnen onderwijs, humanitaire actie en de versterking van maatschappelijk middenveld. Monitoring vindt plaats via rapportages en regelmatige dialoog met deze organisaties.

Is de Minister bereid om de komende jaren meer geld onder eigen beheer en eigen geld uit te geven via effectieve Nederlandse organisaties?

Antwoord van het kabinet

Zoals bekend wordt bij de inzet van middelen uit de OS-begroting al langere tijd niet gestuurd op kanalen of organisaties. De middelen gaan naar de uitvoerende organisatie c.q. het kanaal dat het best in staat wordt geacht de beoogde doelen en resultaten te realiseren. Gebruik van instrumenten als (subsidie-)tenders helpt daarbij om de meest effectieve en efficiënte uitvoerders te selecteren. De regering kiest ook niet op voorhand voor Nederlandse uitvoerders. In lijn met afspraken in de OESO-DAC zijn vrijwel alle Nederlandse OS-middelen ongebonden (99,9 procent volgens het OESO-DAC landenprofiel in 2018). Ongebonden hulp bevordert gecoördineerde, effectieve en efficiënte partnerschappen met ontwikkelingslanden (DAC, 2019). Dit alles gaat overigens niet ten koste van de kansen van Nederlandse uitvoerders: in 2019 werd 35% van de ODA-begroting via hen uitgegeven.

Kan de minister reflecteren op de verbetering van de SDG toets?

Antwoord van het kabinet

Begin 2019 is hiertoe het bestaande toetsingskader, het Integraal Afwegingskader (IAK) aangepast aan de SDG's, met extra aandacht voor de effecten op ontwikkelingslanden en op gendergelijkheid. Het IAK bestaat sinds 2011 en moet structureel worden toegepast in beleid- en wetgevingstrajecten. Ieder ministerie is hier zelf verantwoordelijk voor. Implementatie wordt gestimuleerd door cursusaanbod en handleidingen. Echter, sinds de introductie is het IAK stapsgewijs uitgebreid met nieuwe aanwijzingen en toetsen door de verschillende departementen. Daardoor is het IAK weliswaar een zeer compleet afwegingskader, maar het gebruik ervan is complexer geworden. Dat bemoeilijkt de toepassing, ook voor de SDG-onderdelen. Via Operatie Inzicht in Kwaliteit werken de ministeries aan een verbeterplan om de toepassing van het IAK te verbeteren (zie brief 3e voortgangsrapportage Inzicht in Kwaliteit van minister Hoekstra van 3 april 2020). Zowel het gebruiksvriendelijker, als het inzichtelijker maken van hoe het IAK wordt toegepast zijn aandachtspunten voor verbetering. Dit is een verantwoordelijkheid van het gehele kabinet.

Wat doet Nederland tegen dwang en geweld rondom draagmoederschap en abortus? En hoe bestrijdt Nederland abortus op basis van geslacht?

Antwoord van het kabinet

Nederland zet zich in voor seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, inclusief veilige abortus en staat pal voor keuzevrijheid: mensen moeten zelf kunnen bepalen of, wanneer en hoeveel kinderen zij krijgen. Dit geldt ook in het geval van een

⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/08/28/kamerbrief-over-internationale-inzet-voor-mensen-met-een-beperking>

draagmoederschap. Dwang en geweld rondom draagmoederschap en abortus zijn dan ook in geen enkel geval toelaatbaar. Nederland keurt sekse-selectie af vanuit het perspectief van vrouwenrechten en gendergelijkheid en steunt de United Nations Populations Fund (UNFPA) dat zich inspant om selectieve abortus van meisjes foetussen te voorkomen.

Wil de minister in de Raad Buitenlandse Zaken pleiten voor het bijeenkomen van de Associatieraad ter modernisering van het EU-Israël associatie akkoord?

Antwoord van het kabinet

Nederland is voorstander van een hervatting van de Associatieraad met Israël. Het is belangrijk dat de EU structureel en op hoog niveau met Israël spreekt, zowel over zaken die ons binden, als over kwesties waar we het niet over eens zijn, zoals nederzettingen. Er wordt binnen de EU gesproken over hoe en onder welke voorwaarden de Associatieraad weer bijeen kan komen. Daar is nog geen overeenstemming over. De minister van Buitenlandse Zaken heeft uw Kamer hierover op 9 november jl. een brief gestuurd (Kamerstuk 2020Z20995).

Vragen van het Lid Van Haga

Is de minister bekend met de conclusies van Professor Michaëla Schippers? Onderschrijft ze de conclusies dat de coronamaatregelen bijdragen aan een humanitaire ramp? Hoe gaat de minister invloed uitoefenen dit te voorkomen?

Antwoord van het kabinet

Het kabinet is bekend met publicaties van Michaëla Schippers en begrijpt wat zij de 'coronaparadox' noemt; het risico dat je mensen die je wilt beschermen mogelijk juist verzwakt. Het kabinet is het niet met de zienswijze eens dat COVID-19 maatregelen bijdragen aan een humanitaire ramp.

De maatregelen gericht op de bestrijding van COVID-19 zijn juist bedoeld om een humanitaire ramp te voorkomen. In Nederland, in Europa, wereldwijd. Zonder maatregelen zou het virus zich ongebreideld door de wereld hebben verspreid met mogelijk onvoorstelbare gevolgen. De snel ingevoerde maatregelen hebben erger doen voorkomen. Dat neemt niet weg dat de maatregelen een grote impact hebben, humanitair en sociaal economisch. De wereldwijd op gang gekomen hulpverlening is er mede op gericht die gevolgen te beperken.

Er wordt steeds meer bekend over de wijze waarop het virus zich in andere delen van de wereld ontwikkelt. Ook dat is *learning by doing* en zal mogelijk gaan leiden tot een bijstelling van de maatregelen. Zo groeit het inzicht dat het virus zich in Afrika anders verspreidt dan in Europa. Dit heeft te maken met een veelvoud aan factoren, waaronder de snel ingevoerde maatregelen in die landen. Maar het heeft ook te maken met de bevolkingssamenstelling, met de kwetsbaarheid van de bevolking, het klimaat en met ervaring met bestrijding van andere infectieziekten.

Hoe staat het met het plan van Commissaris Vestager om oneerlijke concurrentie door buitenlandse bedrijven tegen te gaan? Wat betekent dit voor Nederland?

Antwoord van het kabinet

Het kabinet heeft vorig jaar een kabinetsinzet gepresenteerd voor het realiseren van een gelijk speelveld op de Europese interne markt voor alle ondernemingen. Deze inzet gaat in op de versturende effecten van subsidies en andere vormen van overheidssteuning door derde landen op de interne markt en hoe die moeten tegen worden gaan. Het witboek dat de Europese Commissie op 17 juni jl. heeft gepresenteerd, bouwt voort op deze kabinetsinzet. De kabinetsappreciatie van dit witboek is ook met de Kamer gedeeld.

Het witboek gaat dieper in op de versturende effecten van buitenlandse subsidies op de interne markt. Het document adresseert de verstoringen van het gelijke speelveld op de

interne markt alsmede de 'gaten' in het bestaande EU-instrumentarium om deze verstoringen te adresseren. Er werden drie mogelijke modules geïntroduceerd;

1. Een algemeen markttoezichtinstrument om de versturende effecten van buitenlandse subsidies aan te pakken;
2. Een mogelijk aanvullend mechanisme specifiek gericht op buitenlandse subsidies die de overname van bedrijven uit de EU vergemakkelijken; en
3. Een mechanisme om de schadelijke effecten van buitenlandse subsidies op het verloop van EU-aanbestedingsprocedures te adresseren.

Nederland verwelkomt het witboek en kijkt uit naar wetgevende voorstellen op dit terrein.

De BTW vrijstelling voor producten onder de EUR 22 wordt per 1 januari 2021 opgeheven. Wordt dit gemonitord? Worden de effecten van deze wijziging gemonitord? Kan daar een verslag van komen?

Antwoord van het kabinet

Dit betreft primair de beleidsterreinen van de ministeries van Financiën en EZK. De BTW-vrijstelling wordt per 1 juli 2021 opgeheven. De inwerkintreding is vanwege COVID-19 van 1 januari naar 1 juli 2021 verzet. Het BTW e-commerce pakket bestaat uit verschillende maatregelen. Deze hebben allemaal verschillende effecten op de ondernemer, consument en handelstromen. Het effect van één maatregel monitoren ligt dan ook niet in de rede. Er is geen specifieke monitoring voor de effecten van deze BTW-maatregelen voor de e-commerce markt.

Er worden geen invoerrechten betaald voor producten onder de 150 euro, voor producten van buiten de EU. Waarom is er geen plan om dit te wijzigen? Zou het niet goed zijn om dit drempelbedrag te verlagen? Of in elk geval een onderzoek te doen naar wat het optimale drempelbedrag is waarbij positieve en negatieve effecten beter in balans zijn?

Antwoord van het kabinet

Dit betreft primair het beleidsterrein van het ministerie van Financiën. Bij invoer van producten uit niet EU-landen in de EU hoeven inderdaad geen invoerrechten te worden betaald als de intrinsieke waarde van de zending niet meer dan EUR 150,- is en de goederen rechtstreeks vanuit een derde land aan een geadresseerde in de EU wordt gezonden. Accijnsgoederen zijn uitgesteld van deze vrijstelling. Bij leveringen boven een waarde van EUR 150,- dienen die rechten wel betaald te worden. Dit vloeit voort uit Europese regels en is in alle EU-lidstaten hetzelfde. De drempelwaarde van EUR 150,- heeft onder andere ermee te maken dat het belang van de heffing van invoerrechten op zendingen van onder EUR 150,- gering is. Het heffen van invoerrechten weegt niet op tegen de administratieve lasten die daarmee gepaard gaan.

CO2 invoerheffing op o.a. staal, cement en energie. Waar gaat de EU de lijn trekken? Wat gebeurt er met eindproducten die bijvoorbeeld meer dan 80% van het gewicht uit staal gemaakt zijn? Kunnen die dan wel zonder CO2 invoerheffing ingevoerd worden? Wat voor invloed kan deze minister daarop uitoefenen?

Antwoord van het kabinet

Het is op dit moment nog niet duidelijk hoe het Commissievoorstel eruit zal komen te zien. Het kabinet is, conform de motie Van der Lee (35377-13), positief over het principe van een koolstofheffing aan de grens en het is positief nieuwsgierig naar het Commissievoorstel, dat in juni 2021 wordt gepubliceerd. Het kabinet vindt het belangrijk dat de Commissie bij een voorstel voor een koolstofheffing aan de Europese buitengrens, stapsgewijs te werk gaat en grondig onderzoek doet naar de WTO-conformiteit, de uitvoerbaarheid en de administratieve lasten. Doel van deze maatregel moet zijn het adresseren van weglekeffecten die kunnen optreden bij een ambitieuzer Europees klimaatbeleid ten opzichte van derde landen.